

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Біолого-екологічний факультет

Кафедра зоології та екології

Екологія, раціональне використання та охорона тваринного світу

ПРОГРАМА

вибіркової навчальної дисципліни

підготовки бакалавр

напряму 101 Екологія

Дніпро

2018 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Дніпровський національний університет імені
Олеся Гончара

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Кульбачко Юрій Люцинович, доцент, докт. біол. наук

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри _____ зоології та екології
_____

Протокол від. “16” травня 2017 року № 9

Завідувач кафедри зоології та екології

_____ (О.Є. Пахомов)
(підпис) (прізвище та ініціали)
“ _____ ” _____ 20__ року

Схвалено науково-методичною комісією за спеціальністю 101 – Екологія
(шифр, назва)

Протокол від. “16” червня 2017 року № 16

Голова _____ (О. М. Масюк)
(підпис) (прізвище та ініціали)
“ _____ ” _____ 20__ року

Схвалено Вченою радою біолого-екологічного факультету
(шифр, назва)

Протокол від. 23 червня 2017 року № 7

Голова _____ (О. В. Севериновська)
(підпис) (прізвище та ініціали)
“ _____ ” _____ 20__ року

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: на основі вивчення особливостей тваринних організмів, механізмів внутрішніх та зовнішніх взаємодій популяцій, існування угруповань та біогеоценозів отримати цілісну уяву про закономірності існування та розвитку тваринного життя на Землі, про взаємодію тваринного світу та людини.

Завдання:

- вивчення базових принципів життєдіяльності тваринних організмів на різних рівнях організації живої матерії;
- вивчення сучасних теоретичних напрацювань в галузі екології тварин;
- засвоєння методологічних підходів у сучасній екології тварин;
- вивчення особливостей організації сучасної зообіотехнології;
- вивчення науково-дослідницьких та ефективних еколого-економічних заходів у галузі охорони тваринного світу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- особливості використання тваринами ресурсів середовища;
- характеристики популяцій тварин та їх динаміку;
- теоретичний апарат, що пояснює динаміку популяційних характеристик;
- організацію угруповань тварин, їх характеристики;
- теоретичний апарат, що пояснює динаміку характеристик угруповань тварин;
- роль тварин у біогеоценозі, її прояви та обсяги цих явищ;
- особливості розведення тварин та їх підтримку у природних умовах;

вміти:

- використовувати методики збору зооекологічного матеріалу.
- за наявним фактичним матеріалом виявляти лімітуючі фактори для популяцій різних тварин;
- розраховувати головні параметри популяцій (щільність, чисельність, біотопічний розподіл);
- розраховувати пропускну спроможність угідь для копитних тварин;
- використовувати тварин у біоіндикаційних дослідженнях;
- виготовити штучні гнізда для птахів – мешканців водойм;
- виготовити штучні годівниці для ссавців;
- визначати оптимальну чисельність промислових тварин;
- надавати першу допомогу хворим тваринам;
- організувати науково-дослідні експериментальні роботи з використанням різних таксономічних груп тварин.

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Загальна екологія тварин.

Тема 1. Термін екологія та його трактування у біогеоценологічних дослідженнях тварин.

Тема 2. Екологія угруповань. Фактори визначення чисельності популяції.

Тема 3. Взаємодія між популяціями.

Тема 4. Екологічна ніша та її значення у житті тварин.

Змістовний модуль 2. Рациональне використання тварин.

Тема 1. Розведення тварин у неволі.

Тема 2. Проведення біотехнічних заходів для покращення існування ссавців та птахів.

Тема 3. Отруйні тварини. Використання продукції промислу тварин.

Тема 4. Екологія тварин урбанізованих територій.

Змістовний модуль 3. Охорона тварин.

Тема 1. Характеристика заповідних територій України.

Тема 2. Покращення захисних, кормових, гніздових умов для водно болотяних птахів.

Тема 3. Заходи по допомозі тваринам на урбанізованих територіях.

Тема 4. Безхребетні тварини, занесені до Червоної книги України.

3. Рекомендована література

Базова

1. Акимов М. П. Экология животных. – Д: ДНУ, 1956. – 122 с.
2. Номоконов Г. Ю. Общая биогеоценология. – Ростов-на-Дону: КрГУ, 1983. – 267 с.
3. Пианка Эрих. Эволюционная экология – М.: Мир, 1981. – 400 с.
4. Гусаров Г. Н., Корягина В. Н. Зоокультура. Учеб. пособ. по курсу зоокультура. – Ульяновск: ГСХА, 2005. – С. 194.
5. Теоретичні основи охорони фауни: навчально-методичний посібник до спецкурсу / Укладач Атемасова Т. А. – Х: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2007. – 56 с.
6. Посібник з охорони та управління ІВА територіями / Укладачі Осадча О., Лук'янчук З. – К., 2006. – 130 с.

Допоміжна

1. Сафроненко В. М. Красивое своими руками. – Минск: Хелтон, 1999. – 32 с.
2. Сытник К. М. Биосфера.. Экология. Охрана природы. Справочное пособие.- К.: Наук.думка, 1987. – 523с.
3. Сытник К. М., Брайон А. В., Гордецкий А. В., Брайон А. П. Словарь-справочник по экологии. – К.: Наук. думка, 1994. – 666 с.
4. Петров К. П. Общая экология: Взаимодействие общества и природы: Учеб. пособ. для вузов. – СПб: Химия, 1998. – 352 с.